

ЕДГАР АЛЪН ПО ЗЛАТНИЯТ БРЪМБАР

Превод от английски: Кирил Хавезов, 1968

chitanka.info

ЗЛАТНИЯТ БРЪМБАР^[0]

*Гледайте! Гледайте! Това момче танцува
като лудо: сигурно тарантула го е ухапала.*

„Никой не е прав“^[1]

Преди много години се сприятелих с някой си мистър Уилям Льогран. Той произхождаше от старо хугенотско семейство и по-рано е бил богат, но редица несполучливи предприятия го опропастили. За да избегне унижителните последици от това нещастие, той напуснал Нови Орлеан, града на своите прадеди, и се заселил на остров Съливан, близо до Чарлстън в Южна Каролина.

Това е един доста странен остров — почти целият се състои от морски пясък. Дълъг е три мили, а най-голямата му широчина никъде не надминава четвърт миля. От материка го отделя едва забележим проток, който се процежда през пустош от тиня и тръстика — любимо свърталище на блатните кокошки. Растителността, както би могло да се предположи, е оскъдна или във всеки случай ниска; дървета със значителна големина не се виждат. Само в западните краища на острова, където се извисява укреплението Моултри и се намират няколко жалки паянтови постройки, обитавани лятно време от бягащите от градския прах и треска чарлстънски жители, може да се срещне, разбира се, и бодливата дребна палма; но с изключение на това място и ивицата твърд, бял пясък покрай брега, целият остров е покрит с гъст храсталак от миризлива мирта, която се цени толкова много от английските градинари. Тези шубраци тук често достигат до петнадесет-двадесет фута височина, като образуват почти непроходим гъсталак, и изпълват въздуха с благоуханието си. В потайните гълбини на този миртов гъсталак, недалеч от източния, най-отдалечения от

материка край на острова, Лъогран си построил малка хижа, където и живееше, когато аз съвсем случайно се запознах с него. Познанството ни скоро прерасна в приятелство, понеже много черти в характера на отшелника възбуждаха интерес и уважение. Аз се убедих, че той е получил солидно образование и има необикновено прозорлив ум, но е заразен от мизантропия и страда от странно редуващи се пристъпи на ентузиазъм и меланхолия. Той беше донесъл със себе си много книги, но рядко ги ползуваше. Обичаше да се развлича главно с лов и риболов, да скита по морския бряг и сред миртовите храсталаци, търсейки раковини и ентомологични образци. На неговата колекция от насекоми би завидял дори и Свамердам^[2]. При тези обиколки обикновено го съпровождаше един стар негър, Юпитер, който бил освободен от робство още преди семейството да се разори. Обаче нито заплашванията, нито обещанията не можеха да принудят Юпитер да се откаже от това, което той считаше за свое право: да върви подир своя млад „маса Уйл“. Твърде вероятно е роднините на Лъогран, обезпокоени от психическата му неуравновесеност, да се бяха изхитрили да поощряват упоритостта на стария негър, за да наглежда и пази беглеца.

На ширината, на която се намира остров Съливан, зимите рядко биват много сурови и през есента наистина е цяло събитие да се запали огън в помещенията. Обаче по средата на октомври 18... се случи един необичайно студен ден. Точно преди залез-слънце аз се промъкнах през вечно зелените храсталаци към хижата на приятеля ми, когото вече няколко седмици не бях посещавал. Тогава живеех в Чарлстън, на девет мили от острова, а съобщението между тези два пункта по онова време съвсем не беше така удобно, както сега. Щом се добрах до хижата, почуках, както обикновено, но не получих отговор и потърсих ключа там, където знаех, че го крият, отворих вратата и влязох. Ярък огън пламтеше в камината. Това беше много приятна изненада. Съблякох си връхното палто, придърпах едно кресло по-близо до весело пращящите пънове и започнах търпеливо да чакам завръщането на домакините.

Те пристигнаха наскоро след настъпването на мрака и най-радушно ме поздравиха. Юпитер, ухилен до уши, се разшета, за да очисти убитите блатни птици и да приготви вечерята. Лъогран се оказа в един от своите пристъпи — как другояче бих могъл да нарека това?

— на ентузиазъм. Той бе намерил неизвестна още двукрила раковина, образуваща нов род, и което го радваше най-много — беше проследил и хванал с помощта на Юпитер един съвършено нов, както той твърдеше, бръмбар, за когото щеше да иска мнението ми на другия ден.

— А защо не тази вечер? — попитах аз, като потривах ръце пред огъня и мислено пращах по дяволите всички бръмбари.

— Ах, ако знаех само, че сте тук! — отговори Лъогран. — Но вие толкова отдавна не сте ме посещавали; как можех да предположа, че ще дойдете именно тази вечер? Връщайки се към къщи, срещнах поручик Г. от укреплението и имах глупостта да му заема бръмбара, така че вие до утре сутринта не ще може да го видите. Останете да ношувате тук; при изгрев-слънце ще пратя Юп да го вземе. Няма нищо по-прекрасно в целия свят!

— От кое? От изгряващото слънце ли?

— Глупости!... Та аз говоря за бръмбара! Той има ярко златист цвят — на големина е колкото едър орех — с две черни като въглен петна на горния край на гърба и трето, по-дълго, на долния. Мустачките му...

— Не е то работа в *мустачки*, послушайте на мене, масса Уйл — прекъсна го Юпитер, — бръмбар златен, цял от злато, отвътре и отвън, само крила незлатни. Никога през живот не виждал бръмбар дори и с половин негов тежина.

— Да допуснем, че си прав, Юп — отвърна Лъогран, както ми се стори, с много по-сериозен тон, отколкото обстоятелствата изискваха, — но нима от това следва, че трябва да оставиш дивеча да изгори на огъня? Действително — продължи той, обръщайки се към мене — цветът му почти оправдава мисълта на Юп. Вие едва ли сте виждали такъв ярък металически блясък, какъвто горните твърди криле излъчват... Но впрочем за това не можете да съдите до утре. А сега искам да ви дам само известно понятие за формата му.

С тези думи той седна при една масичка, на която имаше перо и мастило, но нямаше хартия. Потърси в чекмеджето, но и там не намери.

— Нищо — каза най-сетне той, — и тази ще стане.

И като извади от джоба на жилетката си парче много зацапана хартия, започна да нахвърля с перото груба рисунка. Докато се

занимаваше с това, аз както по-преди се греех на огъня, понеже все още ми беше студено. Щом свърши рисунката, той ми я подаде, без да става от мястото си. В тази минута се зачу лай и драцене по вратата. Юпитер отвори и грамадното нюфаундлендско куче на Льогран се втурна в стаята, хвърли лапи върху раменете ми и ме обсипа с ласките си: аз се бях сприятелил с него още при по-раншните си посещения, тъй като му оказвах голямо внимание. Когато кучето се умири, погледнах хартията и, право да си кажа, бях много озадачен от рисунката на приятеля си.

— Да — промълвих аз, като я съзерцавах в течение на няколко минути, признавам, *наистина* странен бръмбар; съвършено неизвестен на мене; никога не съм виждал подобно нещо... освен може би череп или мъртвешка глава, на които той прилича повече, отколкото на каквото и да било друго, което аз съм имал случай да наблюдавам.

— На мъртвешка глава ли? — повтори Льогран като ехо. — О, да... вярно, на рисунката без съмнение изглежда донякъде като череп. Двете черни петна на горния край приличат на очи, а продълговатото на долния напомня уста, и при това общата форма е овална.

— Може да е така — отговорих аз, — но, Льогран, страхувам се, че вие не сте никакъв художник. Ще почакам, докато видя самия бръмбар, щом трябва да си съставя някаква представа за външния му вид.

— Е, не зная — каза той малко раздражено. — Струва ми се, че рисувам сносно или поне *трябва* да рисувам сносно. Имах добри учители, пък и сам аз се лаская от мисълта, че не съм съвсем загубен.

— В такъв случай, драги мой, вие просто се шегувате — възразих аз. — Това е доста сполучлив череп, дори мога да кажа — превъзходен, като имам пред вид обикновените представи за такива анатомически образци, и ако вашият бръмбар прилича на него, той наистина е най-странният бръмбар в света. Ами че той може да подтикне човек към твърде вълнуващо суеверие! Вие, предполагам, ще го наречете *scarabeus caput hominis*^[3] или нещо подобно — такива названия често се срещат в естествената история. Но къде са мустачките му, за които споменахте?

— Мустачките ли? — сопна се Льогран, който, изглежда, без причина се горещеше на тази тема. — Сигурен съм, че трябва да ги

виждате. Нарисувах ги така отчетливо, както са у самото насекомо, и се надявам, че това е достатъчно.

— Добре, добре — отговорих аз, — може би сте ги нарисували, само че аз не ги виждам.

И с тези думи подадох на Льогран хартията без по-нататъшни забележки, тъй като не желяех да развалям настроението му. Но много ме изненада обратът, който взе цялата тази история, и ме озадачи раздразнението му, защото на рисунката действително *нямаше никакви мустачки* и общият ѝ вид изумително напомняше обикновена мъртвешка глава.

Той пое ядосано хартията и се канеше да я смачка и хвърли в огъня, когато един случаен поглед върху рисунката прикова внезапно вниманието му. В миг лицето му силно почервения, после страшно побледня. Без да мръдне от мястото си, в течение на няколко минути той подробно разглежда рисунката, сякаш я изучаваше. Сетне стана, взе свещта от масата и седна на морския сандък в най-отдалечения кът на стаята. Там той с видимо нетърпение отново се вдълбочи в изучаване на хартията, като я въртеше на всички страни. През цялото време обаче нищо не каза и макар че поведението му много ме заинтригува, сметнах за благоразумно да не усилявам раздразнението му с въпроси. Най-после той извади от джоба на палтото си портфейла, грижливо прибра в него рисунката, пхна го в чекмеджето на бюрото и го заключи. Вече се беше поуспокоил, но и предишният му ентузиазъм беше изчезнал. Впрочем Льогран изглеждаше по-скоро замислен, отколкото сърдит. С напредването на вечерта той все повече и повече потъваше в някакъв унес, от който никакви мои остроти не можеха да го изкарат. Аз възнамерявах да пренощувам в хижата, както често правех това досега, но като видях, че хазаинът е в такова настроение, предпочетох да се сбогувам. Той не настоя да остана, ала когато си тръгнах, стисна ми ръката много по-сърдечно, отколкото обикновено.

След месец (в течение на който нищо не бях чул за Льогран) в Чарлстън ме навести слугата му Юпитер. Никога не бях виждал добродушния стар негър толкова отчаян и не на шега се разтревожих да не би да се е случило някакво нещастие с приятеля ми.

— Какво има, Юп? — попитах аз. — Как вървят работите? Какво прави господарят ти?

— Право да кажа, масса, господар не добре, не така здрав.

— Не е здрав ли? Виж ти беля! Но от какво се оплаква?

— Там работа, я! Той никога не оплаква! Но при това много болен.

— Много е болен? А защо не ми каза веднага, Юпитер? На легло ли е?

— Не, не. Все ходи. С копой не мож намери него... Там беда, я! Душа боли мене, много страхувам за мой беден масса Уйл...

— Какви ги бръцоловиш, Юпитер, нищо не разбирам. Казваш, че господарят ти е болен. Какво го боли? Не ти ли разправи?

— О, масса, не бива сърди. Масса Уйл казва, нищо няма на него... Но защо тогава скита с наведен глава, сгърбен и цял бял като гъска?... И все прави цифри...

— Какво прави, Юп?

— Цифри и знакове по плоча... Такъв странни знаци никога не виждал... Право да кажа, мене хваща страх... Все пазя него, не пуцам от очи. Но онзи ден се измъкнал от мене преди изгрев и до тъмно се губил... Отрязал хубав пръчка да натупа здравата него, но той върнал тъй тъжен, че мен, глупак неден, сърце не даде...

— Как?... Какво?... Е да! Все пак, струва ми се, добре си направил, че не си бил много строг с бедния... Не го бий, Юпитер... Той може би не ще понесе това... Но как мислиш ти, каква ще е причината за тази болест или по-скоро за тази промяна в поведението му? Да не е имал някакви неприятности, след като се виждах с него?

— Не, масса, *след* това нямал неприятности, но *дотогава* имал... Да, мене страх, че в същи този ден!...

— Как?... Какво имаш пред вид?

— Ами искам да кажа за бръмбар, масса — ето що!

— За какво?

— За бръмбар... Сигурен, че златен бръмбар ухапал масса Уйл някъде по глава.

— Кое ти дава основание да мислиш така, Юпитер?

— Щипци яки, масса, и уста огромни. Никога не виждал такъв дявол бръмбар: рита и хапе какво стигне. Масса Уйл хванал негов крак, но веднага пуснал — и аз казва: тогава той сигур ухапал него. Не харесва никак мен уста тоз бръмбар още кат видял — затуй взел не с пръст, а хванал с парче хартия, дете намерил. Увил в хартия и край пъхнал в негов уста — ето така направил!

— Значи, ти мислиш, че бръмбарът наистина го е ухапал и той се е разболял от това?

— Нищо не мисли аз, а знае. Защо тогава все злато сънува, ако златен бръмбар не ухапал? Аз и по-рано слушал за тоз златен бръмбар.

— А откъде знаеш, че сънува злато?

— Откъде знае ли? Ами защо на сън все злато бълнува — ето отде знае!

— Добре, Юп, ти може би си прав, но на какво щастливо обстоятелство дължа честта на днешното ти посещение?

— Какво казал, масса?

— Поръчал ли ти е нещо господин Льогран?

— Не, масса, аз носи само ей тоз писмо — и с тия думи Юпитер ми подаде една бележка, която имаше следното съдържание:

„Драги мой,

Защо не ме посещавате от толкова дълго време. Надявам се, че не сте били тъй безразсъден да се обидите от някоя моя малка brusquerie^[4]. Но не, това е невероятно.

Откакто се видяхме, голямо безпокойство ме е обхванало. Искам да ви разкажа за една работа, но съвсем не зная откъде да започна и изобщо дали би трябвало да ви я разправам.

През изтеклите няколко дни не се чувствувах много добре и Юпитер ме измъчи до смърт с грижите си. Ще повярвате ли? Вчера той си приготвил грамадна тояга, за да ме напердаши, понеже съм се измъкнал, без да му се обадя, и съм скитал цял ден solus^[5] сред хълмовете на материка. И аз наистина мисля, че само болезненият ми вид ме спаси от боя.

От последната ни среща нищо ново не съм прибавил към колекцията си.

Ако имате и най-малка възможност, много ви моля да дойдете с Юпитер. *Елате!* Искам да ви видя още *тази вечер* по важна работа. Уверявам ви, по *извънредно* важна работа.

Винаги Ваш,

В тона на записката имаше нещо особено, което сериозно ме разтревожи. Целият ѝ стил беше съвсем необичаен за Льогран. Що за фантазия му е влязла в главата? Каква нова химера е завладяла крайно впечатлителния му ум? Каква „извънредно важна работа“ можеше да има *той*? Разказът на Юпитер не предвещаваше нищо добро. Страхувах се, че постоянните мисли за постигналото го нещастие в края на краищата съвсем са помътили разсъдъка на приятеля ми. По тази причина, без да се колебая нито за минута, аз се приготвих и веднага тръгнах с негъра.

Когато пристигнахме на пристана, забелязах коса и три лопати, очевидно съвсем нови, да се въргалат на дъното на лодката, с която трябваше да отплаваме.

— Това пък какво е, Юп? — попитах аз.

— Ами коса за него, масса, и лопата.

— Виждам, но защо са тук?

— Масса Уйл заповядал да купи на него от град коса и лопата и аз заплатил дяволски много пара за тях.

— Но в името на всичко тайнствено в света, обясни ми какво ще прави твоят „масса Уйл“ с косата и лопатите?

— *Това* аз не знае и дявол да вземе мене, ако и *той* сам знае. Всичко бръмбар забъркал!

Като разбрах, че от Юпитер, на когото мислите се въртяха все около „бръмбара“, нищо свястно няма да науча, аз скочих в лодката и вдигнах платната. Свежият силен вятър бързо ни откара в заливчето на север от укреплението Моултри, а оттам, като извървахме пеша към две мили, стигнахме до хижата. Беше около три часа следобед. Льогран ни очакваше с голямо нетърпение. С нервна трескавост и *empressement*^[6] той ми стисна ръката и това още повече ме разтревожи и усили първоначалните ми подозрения. Лицето му ме порази с призрачната си бледност, а дълбоко хлътналите му очи светеха с неестествен блясък. Осведомих се за здравето му и като не знаех какво друго да кажа, попитах го дали е получил бръмбара от поручик Г.

— О, да — отговори той, като почервения силно, — още на другата сутрин. Аз за нищо на света няма да се разделя с този бръмбар.

Знаете, ли, че Юпитер излезе съвсем прав по отношение на него?

— Как тъй е излязъл прав? — попитах аз и сърцето ми се сви от някакво лошо предчувствие.

— Ами защото твърдеше, че бръмбарът е от *чисто злато*.

Тези думи, които Лъогран произнесе с дълбоко убеждение и напълно сериозно, ми причиниха неизразима болка.

— Този бръмбар ще ми донесе щастие — продължи той с тържествуваща усмивка, — ще ми възвърне наследствените имоти. Чудно ли е тогава, че тъй много го ценя? Съдбата ми го изпрати и аз трябва да съумея да го пусна в ход, за да намеря златото, което той ще посочи. Юпитер, донеси ми бръмбара!

— Какво? Бръмбар ли, масса? Аз предпочита да не пипа тоз проклет бръмбар — вземете него сам!

Товага Лъогран стана с важен и величествен вид, извади бръмбара от една стъклена кутийка, в която го пазеше, и ми го показва. Бръмбарът, по онова време още неизвестен на естествениците, действително беше много красив, и, разбира се, представляваше извънредно ценна находка от научно гледище. Близо до единия край на гърба му имаше две кръгли черни петна, а на другия — едно, но продълговато. Извънредно твърдите му блестящи горни криле горяха като полирано злато. Насекомото беше необикновено тежко, така че, като се вземат под внимание всички тези обстоятелства, аз едва ли можех да упрекна Юпитер за мнението му; но решително не разбирах как е възможно Лъогран да се съгласи с подобно твърдение.

— Пратих за вас — започна той с надут тон, — след като разгледах бръмбара. Пратих да ви извикат, за да ви помоля за съвет и помощ при осъществяване на предначертаното от съдбата и бръмбара...

— Скъпи Лъогран — възкликнах аз, като го прекъснах, — вие положително не сте здрав и трябва да вземете мерки. Най-добре си легнете, а аз ще остана при вас няколко дни, докато се поправите. Вие имате треска и...

— Проверете ми пулса — предложи той.

Аз го проверих и право да си кажа, не открих ни най-малки признаци на треска.

— Но вие може да сте болен, макар и да не сте трескав. Послушайте ме поне един път. Най-напред си легнете. После...

— Грешите — прекъсна ме той, — аз съм здрав, доколкото мога да бъда здрав при възбудата, в която се намирам. Ако вие действително ми желаете доброто, помогнете ми да се избавя от това състояние.

— А как ще стане това?

— Много лесно. Ние с Юпитер се каним да предприемем експедиция сред хълмовете на материка; в тази експедиция се нуждаем от помощта на трети човек, на който бихме могли да се доверим. Вие сте единственият такъв човек. Ще сполучим или не, не зная, но във всеки случай възбудата ми ще мине.

— С удоволствие ще ви помогна, доколкото мога — отговорих аз, — но кажете: този проклет бръмбар има ли връзка с експедицията ви сред хълмовете?

— Да, има.

— В такъв случай, Льогран, аз не мога да взема участие в такова безсмислено предприятие.

— Жалко, много жалко, ще трябва да се опитаме сами да свършим всичко.

— Да се опитат сами да свършат всичко! Не, този човек наистина си е загубил ума!... Чакайте!... Много ли време ще отсъствувате?

— По всяка вероятност, цяла нощ. Ще тръгнем веднага, а ще се върнем във всеки случай на разсъмване.

— Дайте ми честната си дума, че когато вашият каприз бъде удовлетворен и историята с бръмбара... господи!... се уреди, както вие желаете, ще се приберете в къщи и ще ме слушате безпрекословно, както бихте слушали лекаря си.

— Да, обещавам ви; а сега на път, защото нямаме никакво време за губене.

Със съкрушено сърце последвах приятеля си. Към четири часа ние — Льогран, Юпитер, кучето и аз — тръгнахме. Юпитер взе косата и лопатите. Той на всяка цена искаше да носи сам инструментите, и то, както ми се стори, не толкова от усърдие, колкото поради това, че се страхуваше да ги довери на господаря си. Той беше зъл като куче и единствените думи, които се откъснаха от устата му през целия път, бяха: „Тоз проклет бръмбар!“ Аз бях натоварен с два фенера, а Льогран се задоволи с бръмбара, когото той беше завързал на връв и размахваше вървешком с вид на заклинател. Когато забелязах това ново и явно доказателство за безумието на приятеля ми, едва се

сдържах да не се разплача. Но все пак намерих за по-добре да не противореча на прищявката му поне засега или докато не ми се удаде удобен случай да взема някакви по-енергични мерки с надежда за успех. Между това аз се стараех, макар и съвсем напразно, да узная от него целта на пътуването ни. Ала след като беше успял да ме убеди да го придружа, той очевидно не желаше да говори за по-маловажни неща и на всичките ми въпроси, благоволяваше да отвърне само с едно: „Ще видим!“

Когато стигнахме до носа, преминахме протока с лодка и като се изкачихме на високия бряг на материка, тръгнахме в северозападна посока през страшно дива и унила местност, където сякаш никога не бе стъпвал човешки крак. Льогран уверено ни водеше напред, като само сегиз-тогиз се спираше за миг да провери пътя по белезите, които, изглежда, бе направил през време на една от предишните си обиколки.

Така вървахме около два часа и слънцето тъкмо залязваше, когато се озовахме в една безкрайно мрачна местност, каквато никога не бяхме виждали досега. Това беше своего рода плато близо до върха на почти непристъпен хълм, от горе до долу обрасъл с гъста гора и осеян с грамадни канари, които като че ли лежах свободна на земята и сякаш биха се свлекли в долините, ако не ги задържаха дърветата, о които се опираха. Дълбоки клисури се виеха в различни посоки и придаваха на пейзажа още по-суров и тържествен изглед.

Естествената площадка, на която се покатерихме, беше цяла обрасла с къпини и ние скоро открихме, че без помощта на косата е невъзможно да се мине. Юпитер под ръководството на своя господар започна да ни прави пътека към подножието на един гигантски лиролист, който се издигаше сред десетина дъба, като далеч ги превъзхождаше, както и всички останали дървета, които бях виждал дотогава, по красотата на листата и формата си, по широко разперените си клони и общия си величав вид. Когато достигнахме до дървото, Льогран се обърна към Юпитер и го попита дали може да се покатери на него. Старецът, изглежда, доста се смая от този въпрос и не отговори веднага. После се приближи до огромния дънер, бавно го обиколи, взирайки се внимателно в ствола. След като свърши огледа, той каза простичко:

— Да, маса, Юпитер качи всяко дърво, кое през живот види.

— Е, тогава качвай се по-скоро, защото ще се стъмни и няма да успеем да свършим работата.

— Колко високо трябва да качи, масса? — попита Юпитер.

— Най-напред се покатери на главното стъбло, а после ще ти кажа коя посока да хванеш... Ей, чакай! Вземи бръмбара със себе си!

— Бръмбар ли, масса Уйл? Златен бръмбар? — извика негърът, като се стъписа ужасен. — Защо ще катери бръмбар на дърво? Да пукне, ако прави това!

— Слушай, Юп, ако ти голям и преголям негър се страхуваш да пипнеш това мъничко безобидно мъртво същество, то можеш да го държиш за връвта, но във всеки случай ще го вземеш със себе си, инак ще бъда принуден да ти счупя главата с тази лопата.

— Ама, що тъй, масса? — смънка Юп, очевидно засрамен и поради това станал малко по-отстъпчив. — Вие всякога ругае стар негър. Аз само пошегувал. Мене да страх от бръмбар! Плюя аз на бръмбар! — И той предпазливо улови края на връвта и като се мъчеше, доколкото обстоятелствата позволяваха, да държи бръмбара по-далеч от своята собствена особа, се приготви да се покатери на дървото.

Лиролистът, или *Lirodendron Tulipiferum*, един от най-великолепните американски горски представители, когато е млад, има необикновено гладко стъбло и често достига значителна височина, без да пусне странични разклонения, но с годините кората му става чвореста и неравна, понеже по ствола се появяват множество къси израстъци. По тази причина в дадения случай не беше тъй трудно да се покатери човек на дървото, както това изглеждаше на пръв поглед. Като обхвана огромния цилиндър колкото се може по-плътно с ръце и колене, залавяйки се с пръсти за всяка издатина и опирайки босите си ходила о грапавините на кората, на два-три пъти едва не падна, Юпитер най-после се добра до първия голям чатал и седна на него, очевидно смятайки, че е изпълнил задачата си. Действително главната *опасност* беше вече минала, макар че катерачът все пак се намираще на около шестдесет или седемдесет фута височина над земята.

— Къде сега да върви, масса Уйл? — попита той.

— Продължавай нагоре по най-дебелия чатал, ето онзи от тази страна — извика Льогран.

Негърът веднага се подчини и, изглежда, без особена трудност започна да се катери все по-нагоре и по-нагоре, докато тумбестата му

фигура не изчезна в гъстата шума, която го погълна. Най-послед гласът му долетя като ехо:

— Колко още да качи?

— Къде си сега? — попита Лъогран.

— Високо, много високо — отговори негърът. — Вижда вече небе през върха на дърво.

— Остави небето на мира и внимавай какво ти казвам. Погледни надолу и преброй колко клона има на чатала от стъблото до мястото, дето седиш. Колко клона си минал?

— Един, два, три, четири, пет — на шести стои, масса.

— Тогава изкачи се на следния клон!

След няколко минути Юпитер извести, че седмият клон е достигнат.

— А сега, Юп — извика Лъогран, очевидно силно развълнуван, — искам да се придвижиш по този клон колкото се може по-нататък и ако видиш нещо особено, обади ми.

В този миг и онова мъничко съмнение, което аз още се стараех да запазя у себе си относно лудостта на моя беден приятел, окончателно ме напусна. Аз не можех да направя друго заключение, освен че той е умопобъркан, и с голямо безпокойство започнах да мисля как да го отведа у дома му. Докато съобразявах какво е най-добре да предприема, отново се чу гласът на Юпитер.

— Много страх да катери напред по тоз клон — той цял сух, докрай.

— Казваш, че е сух ли, Юпитер! — извика Лъогран с треперещ от вълнение глас.

— Да, масса, сух като клин на врата — загубен работа, — съвсем нежив, ами готов за онзи свят.

— Господи, какво да правя сега? — възкликна Лъогран, както изглежда, в извънредно голяма тревога.

— Какво да правите ли? — подхванах аз, радвайки се на случая да се намеся. — Вървете си в къщи и си легнете. Хайде! Бъдете умен и не се бавете. Вече е късно и при това си спомнете за обещанието, което ми дадохте.

— Юпитер! — извика Лъогран, без да обръща ни най-малко внимание на думите ми. — Чуваши ли ме?

— Да, масса Уйл, все тъй ясно чува.

— Тогава опитай дървото с ножа и виж, според тебе, *много* ли е гнило?

— То масса, че гнило — доста гнило — отговори след няколко мига негърът, — ама не чак толкоз гнило колко мож да бъде. Би рискувал и по-нататък малко да катери, но сам... тъй де!

— Сам ли? Какво искаш да кажеш?

— Ами за бръмбар говори. Бръмбар *ужасно* тежък. Ако хвърли долу, тогаз клон няма да счупи само от негър.

— Ах ти, мошенико проклетите! — извика Льогран с видимо облекчение. — Какви глупости ми дрънкаш? Врата ти ще извия, ако се опиташ да хвърлиш бръмбара. Ей, Юпитер, чуваш ли ме?

— Да, масса няма защо да крещи така на беден негър.

— Добре де, сега слушай хубаво: ако ти се придвижиш още мъничко напред по този клон, доколкото, разбира се, можеш да направиш това, без да се излагаш на опасността да паднеш, и ако не пуснеш бръмбара, ще ти подаря един сребърен долар веднага щом слезеш долу.

— Придвижва, масса Уйл — много бързо отвърна негърът, — ето вече почти на сами край.

— На *самия* край! — бясно зарева Льогран. — Ти искаш да кажеш, че си на самия край на клона?

— Скоро ще бъде на край, масса. Ой-ой-ой-ой! Господи боже мой! Какво това на дърво?

— Ей! — извика с голяма радост Льогран. — Какво има?

— Нищо, само череп — някой оставил глава на клон, а врани окълвали месо до сушка.

— Череп ли, казваш? Отлично! Как е закрепен за клона? С какво?

— Ей сега, масса, трябва да види. Я глей, колко странно — бога ми, — гвоздей в череп, голям гвоздей, с него държи на дърво.

— Добре, Юпитер, прави сега каквото ти казвам, чуваш ли ме?

— Да, масса.

— Тогава слушай внимателно: намери лявото око на черепа.

— А! Е-е-е! И таз добра! Ами че то съвсем очи няма.

— Их, да ти се не види и глупостта макар! Знаеш ли коя ти е лявата ръка и коя — дясната?

— Да! Знае! Добре знае! Ето тази лява, с коя реже дърва.

— Е да, ти си левак, и лявото ти ухо е на същата страна, на която е лявата ти ръка. Сега, надявам се, ще намериш лявото око на черепа или по-скоро мястото, дето е било лявото око. Намери ли го?

Настъпи продължителна пауза. Най-послед негърът попита:

— Нали ляво око на череп там, дето лява ръка на череп? Ами че на череп съвсем няма ръка — нито парченце!... Ах, да, намерил ляво око — ето ляво око, — какво да прави с него?

— Пропъхни през него бръмбара и го спусни, доколкото позволява връвта, само гледай да не я изтървеш.

— Готово, масса Уйл, то било много лесен работа да провере бръмбар през дупка — следете там, кога той покаже долу.

Докато се водеше този разговор, Юпитер оставаше закрит от шумата на дървото, но бръмбарът, който бе пропуснал през орбитата на черепа, скоро се появи на края на връвта, блестейки като топче полирано злато в последните лъчи на залязващото слънце, тъй като някои от тях още озаряваха със слаба светлина възвишението, гдето се намирахме. Бръмбарът свободно висеше между клоните и ако Юпитер го пуснеше, би паднал в краката ни. Льогран веднага взе косата, разчисти едно кръгообразно пространство от три-четири ярда в диаметър точно под насекомото и заповяда на Юпитер да пусне връвта и да слезе от дървото.

Като заби старателно едно колче точно на мястото, дето падна бръмбарът, приятелят ми извади от джоба си земемерна ролетка. Той прикрепил свободния ѝ край към стъблото в най-близката до колчето точка и започна да развърта лентата, додето стигна до колчето, а оттам нататък продължи да я развива в посоката, определена вече от двете точки на дървото и колчето, като премери по такъв начин едно разстояние от петдесет фута — в това време Юпитер разчистваше отпреде му къпинака с косата. Тук той заби ново колче и използвайки го като център, описа около него един груб кръг, почти четири фута в диаметър. След това взе лопата и като даде по една на мене и на Юпитер, помоли ни да копаем колкото се може по-бързо.

Право да си кажа, никога не съм имал особена склонност към подобен род забавления и тъкмо в този момент с радост бих се отказал от това удоволствие, понеже настъпваше вече нощта, а аз и без това бях много изморен от пътуването ни, но не виждах начин да се отърва и се страхувах с отказа си да не разстроя душевното равновесие на

бедния си приятел. Разбира се, ако можех да разчитам на помощ от страна на Юпитер, аз не бих се колебал и щях да се опитам да отведа насила безумеца в дома му, но твърде добре познавах характера на стария негър, за да мога да се надявам при каквито и да било обстоятелства на подкрепата му в случай на лично стълкновение с неговия господар. Аз ни най-малко не се съмнявах, че Лъогран се е заразил от някоя от безчислените и тъй разпространени на Юг истории за заровени съкровища и че тази химера се е загнездила в ума му под влияние на намерения бръмбар или може би на упоритите твърдения на Юпитер, че този бръмбар е „от чисто злато“. Мозъкът, предразположен към умопомрачение, лесно се поддава на такива внушения, особено ако те хармонират с обхваналите го фиксидеи, а аз добре помнех думите на клетника за бръмбара, който „ще му донесе щастие“. Въобще бях ужасно разстроен и озадачен, но в края на краищата реших да се покоря на неизбежността, да хвана лопатата и да копая с добра воля и по такъв начин по-бързо и нагледно да убедя фантазьора в несъстоятелността на мечтите му.

Запалихме фенерите и започнахме да копаем с усърдие, достойно за по-разумно дело. Осветени от ярката светлина на фенерите, която струеше по лицата и инструментите ни, ние без съмнение представлявахме твърде живописна група и неволно си помислих колко странна и подозрителна би се сторила работата ни на някой пътник, който случайно би се натъкнал на нас в това кътче.

Копяхме упорито в течение на два часа, като рядко разменяхме по някоя дума. Пречеше ни главно лаят на кучето, което проявяваше извънредно голям интерес към дейността ни. Накрая то нададе такъв силен вой, че започнахме не на шега да се страхуваме да не вдигне тревога и да привлече някой скитник, който се намира в околността. Собствено страхуваше се Лъогран, тъй като аз бих се радвал на намесата на други хора, които щяха да ми дадат възможност да отведа пътешественика у дома му. Впрочем шумът скоро беше твърде ефикасно прекратен от Юпитер, който с решителен вид изскочи от ямата и завърза муцуната на кучето с едната от презрамките си, след което с тъжна усмивка се върна и пак се залови за работата си.

Когато споменатото време изтече, бяхме достигнали пет фута дълбочина, но никакви следи от съкровище не се виждаха. Спряхме и аз започнах да се надявам, че комедията е вече свършена. Обаче

Льогран, макар и очевидно много смутен, изтри потното си чело и отново хвана лопатата. Ние изкопахме целия кръг с четири фута диаметър, след което лекичко разширихме границата и увеличихме дълбочината с още два фута. Но и тук нищо не се оказа. Най-после златотърсачът, когото искрено съжалявах, изпълзя от ямата и започна бавно и неохотно да облича палтото си, което беше снел преди започването на работата. Във всяка чертичка на лицето му прозираше горчиво разочарование. Между това аз мълчах, пазейки се да правя каквито и да било забележки. Юпитер по знак на господаря си се залови да събира инструментите. След това той развърза муцуната на кучето и ние поехме към къщи в дълбоко мълчание.

Не бяхме изминали може би и дванадесетина крачки в тази посока, когато Льогран внезапно с гръмко проклятие се хвърли върху Юпитер и го хвана за яката. Изуменият негър облещи очи, разтвори широко уста, изпусна лопатите и падна на колене.

— Ах ти, безделник такъв! — засъска Льогран, като изтласкваше с мъка сричките през стиснатите си зъби. — Проклет черен негодник! Казвай, заповядвам ти, отговаряй веднага, без извъртания! Кое... кое ти е лявото око?

— О, господи, масса Уйл! Нима туй не ляво око, а? — ревеше изплашеният негър, като покриваше с ръка *дясното* си око и я притискаше с такава отчаяна упоритост към него, сякаш се страхуваше, че господарят му ей сега ще го изтръгне.

— Така си и мислех! Знаех си аз това! Ура! — извика Льогран, като пушна негъра, и започна да подскача и танцува за голяма изненада на слугата си, който изправен на крака, втрещен, гледаше мълчаливо ту мене, ту господаря си.

— Да вървим! Трябва да се върнем! — каза Льогран. — Не всичко е още загубено! — и ни поведе отново към лиролиста.

— Юпитер — рече той, когато стигнахме до дънера на дървото, — ела тук! Как беше закрепен черепът: с лице към клона или с лице нагоре?

— С лице нагоре, масса, на врани лесно било да изкълват очи.

— Е, ти през това или през това око пушна бръмбара? — продължи Льогран, като докосна първо едното, после другото око на Юпитер.

— През това, масса, ляво, точно дето казвали — и негърът пак посочи дясното си око.

— Добре, в такъв случай трябва да започнем отново!

С тези думи приятелят ми, в чието безумие сега виждах или мислех, че виждам, известни признаци на методичност, премести колчето, което посочваше мястото, дето беше паднал бръмбарът, с около три инча по на запад от предишното му положение. После опъна земемерната лента от най-близката точка на стъблото към колчето, както по-рано, и като продължи да я разгъва в права линия на разстояние петдесет фута, отбеляза и разчисти едно място на няколко ядра от точката, където бяхме копали.

Около този нов център описахме кръг малко по-голям от първия и отново се хванахме за лопатите. Бях страшно изморен, но без да си давам още ясна сметка какво беше извършило промяната в мислите ми, аз не чувствавах вече такова голямо отвращение към натрапената ми работа. По необясним начин се бях заинтересувал и нещо повече, дори изпитвах вълнение не на шега. Може би в странните постъпки на Льогран проблясваха признаци на предвидливост или преднамереност, които ми действуваха. Копаях усърдно и сегиз-тогиз действително забелязвах, че и сам поглеждам в трапа с чувство много подобно на очакване да видя въображаемото съкровище, мечтата за което бе разбъркала ума на нещастния ми приятел. В това време, когато тези причудливи мисли ме обхванаха с особена сила и бяхме работили вече може би час и половина, отново ни прекъсна яростният вой на кучето. Неспокойствието му първия път очевидно е било резултат на палавост или каприз, но сега в лая му се долавяха по-тревожни и дори злобни ноти. Юпитер се опита пак да му свърже муцуната, но то оказа отчаяна съпротива и като скочи в ямата, започна бясно да рине с лапите си земята. След няколко секунди то изрови купчина човешки кости — цели два скелета, — сред които се търкаляха няколко металически копчета и остатъци от нещо, което приличаше на изгнила и превърнала се в прах вълнена тъкан. Два-три замаха на лопатата бяха достатъчни да разкрият острието на голям испански нож, а когато продължихме да копаям по-нататък, появиха се и няколко разпръснати златни и сребърни монети.

При виждането им Юпитер едва можа да сдържи радостта си, но лицето на господаря му изразяваше крайно разочарование. Все пак той

ни помоли да не прекратяваме старанията си, ала не беше успял да се доизкаже, когато аз се спънах и паднах ничком, понеже си бях заклешил носа на ботуша в една голяма, полузаровена в рохкавата пръст желязна халка.

Сега с жар се заловихме за работа и никога друг път през живота си не съм прекарвал десет минути в такава напрегната възбуда. През това време напълно изровихме един съвършено запазен и удивително твърд продълговат дървен сандък, от което можеше да се съди, че дъските му навярно са били напоени с някакво вещество, може би сублимат. Сандъкът беше дълъг три и половина, широк три и дълбок два и половина фута. Той беше плътно обшит с обръчи от ковано желязо, които се преплитаха и образуваха около него един вид мрежа. От всяка страна на сандъка, близо до капака му, имаше по три желязни халки, така че едновременно можеха да го хванат здраво шест души. С общи усилия успяхме само лекичко да го поместим. Веднага се убедихме, че не можем се справи с такава голяма тежест. За щастие капакът беше затворен само с две резета. Издърпахме ги, като треперехме и се задъхвахме от възлнение. В миг несметно съкровище се откри пред нас. Когато светлината на фенерите падна в ямата, от безредната купчина злато и скъпоценни камъни лумнаха пламък и искри с такъв силен блясък, че съвсем ослепиха очите ни.

Не се наемам да предам чувствата си при вида на това зрелище. Изумлението, разбира се, преобладаваше. Лъогран изглеждаше смазан от възлнение и почти нищо не говореше. Лицето на Юпитер за няколко минути се покри със смъртна бледност, доколкото това е възможно за един негър. Той беше сякаш поразен от гръм. После се хвърли на колене пред сандъка в ямата, зарови голите си ръце до лакти в купчината злато, като че ли се наслаждаваше на разкоша на някаква топла баня. Накрая с дълбока въздишка произнесе, сякаш се обръщаше към себе си:

— И всичко туй от златен бръмбар! От мил златен бръмбар! Бедно златен бръмбарче, кое тъй дивашки пустосвал и ругал! И не срамувал от себе, негър? Отговаряй де!

Най-сетне се видях принуден да събудя господаря и слугата от унеса им и да им напомня, че е време да се вдигне съкровището. Ставаше вече късно и трябваше да положим усилия, за да можем да отнесем всичко в къщи преди разсъмване. Не знаехме какво да правим

и дълго обсъждахме този въпрос: така смътни бяха мислите ни. В края на краищата извадихме от сандъка почти две трети от съдържанието му, след което успяхме не без труд да го измъкнем от ямата. Изваденото съкровище скрихме сред къпините и оставихме кучето да го пази със строга заповед от страна на Юпитер под никакъв предлог да не мърда от мястото си и да не отваря уста до завръщането ни. После побързахме към дома със сандъка и след изключителни мъки благополучно се добрахме до хижата към един часа сутринта. Бяхме страшно изморени, а човешката природа има предел и си искаше своето, затова не можахме да продължим веднага работата си. Починахме си до два часа, закусихме и след това незабавно се отправихме към хълмовете, като взехме със себе си три здрави чувала, които за щастие случайно се оказаха в помещението. Към четири часа бяхме на мястото, разделихме по възможност на три равни части останалата плячка и без да заровим ямата, поехме пак обратно към хижата, дето за втори път свалихме златния си товар точно в момента, когато първите слаби проблясъци на зората замъждукаха на изток над върховете на дърветата.

Бяхме съвсем капнали от умора, но възбуденото ни състояние не ни позволяваше да си починем. Като спяхме три-четири часа тежък, неспокоен сън, сякаш сговорили се, скочихме изведнъж и тримата заедно и започнахме да разглеждаме съкровището си.

Сандъкът беше пълен догоре и ние употребихме целия ден и по-голямата част от следната нощ за щателно проучване на съдържанието му. Нямаше и следа от ред или система. Всичко беше струпано безразборно.

Когато го сортирахме грижливо, ние се убедихме, че притежаваме дори по-голямо богатство, отколкото предполагаме първоначално. Тук имаше повече от четиристотин и петдесет хиляди долара в монети, като изчислявахме стойността им, доколкото това беше възможно, точно по текущия курс. Сребро нямаше никак — само златни звонкове, старовремски и от най-различни страни: френски, испански, немски, няколко английски гвинеи и някакви си други пари, каквито никога дотогава не бяхме виждали. Срещаха се тежки, големи монети, дотолкова изтъркани, че не можеше да се разбере надписът им. Американски изобщо нямаше. Много по-трудно ни беше да оценим стойността на скъпоценните камъни. Тук имаше диаманти — някои

със забележителна красота и чистота, — всичко сто и десет парчета и при това нито един малък; осемнадесет рубина с чуден блясък; триста и десет прекрасни изумруда; двадесет и един сапфира и един опал. Всички камъни бяха извадени от обковките им и хвърлени така в сандъка. Самите пък обковки, които ние отделихме от другото злато, бяха смачкани и сплескани с чук, по всяка вероятност, за да не могат да се познаят. Освен всичко това в сандъка се оказаха множество златни украшения: около двеста масивни пръстена и обици; великолепни верижки — тридесет парчета, ако се не лъжа, осемдесет и три много големи и тежки разпятия; пет извънредно ценни златни кандилници; грамадна златна чаша за пунш, украсена с изваяни лозови листа и вакхически фигури; две изящно гравирани дръжки на шпаги и множество други по-дребни предмети, които не мога да си спомня сега. Всички тези скъпоценности тежаха повече от триста и петдесет английски фунта, без да се смятат сто деветдесет и седемте великолепни златни часовника, между които имаше три, струващи не по-малко от петстотин долара единият. Много от тях бяха твърде стари за хронометри, понеже механизмът им беше разяден от ръжда, но с богати инкрустации и със скъпи кутии. Тази нощ определихме стойността на цялото съдържание на сандъка на един и половина милиона долара, но впоследствие, след продажбата на бижутата и златните вещи (ние запазихме само малко работи за собствена употреба), се оказа, че оценката ни на съкровището е била твърде ниска.

Когато най-после свършихме с подреждането и първоначалната ни силна възбуда донякъде улегна, Льогран, като забеляза, че горя от нетърпение да узная разрешението на тази необикновена загадка, започна подробно разказа си, без да пропусне и най-незначителното обстоятелство, свързано с нея.

— Вие си спомняте — каза той — вечерта, когато ви показах грубата скица на бръмбара. Спомняте си също така колко много се засегнах, задето твърдахте, че рисунката ми прилича на мъртвешка глава. Когато за пръв път направихте тази забележка, помислих, че се шегувате, но след това ми дойде наум за особените петна по гърба на насекомото и се съгласих, че всъщност сравнението ви е донякъде основателно. Но все пак надсмиването ви над моите способности ме

дразнеше, понеже се смятах за добър художник, и когато ми върнахте късчето пергамент, бях готов да го смачкам и хвърля с яд в огъня.

— Късчето *хартия*, искате да кажете — забелязах аз.

— Не! Отначало и аз мислех, че е обикновена хартия, но още като започнах да рисувам, разбрах веднага, че това е парче много тънък пергамент. Той беше съвсем мръсен, както си спомняте. И тъй, тъкмо когато се канех да го смачкам, погледът ми падна върху скицата, която вие разглеждахте, и можете да си представите изненадата ми, когато действително видях образ на мъртвешка глава на това място, дето ми се струваше, че съм нарисувал бръмбар. В първия момент бях извънредно много изумен, за да мисля правилно. Знаех, че рисунката ми рязко се различава в подробности от това, което виждах, макар в общите контури да имаше нещо сходно. Най-сетне взех свещта, седнах в ъгъла на противоположния край на стаята и грижливо започнах да изследвам пергаментата. Като го обърнах, видях скицата си на opakото точно тъй, както я бях направил. В първия момент само се учудих от наистина забележителното сходство в очертанията, от странното съвпадение, заключаващо се в неизвестния за мене факт, че на обратната страна на пергаментата, непосредствено под моето изображение на бръмбара, имало череп и че този череп не само по контури, но и по размер можеше тъй точно да прилича на моята рисунка. Както вече казах, това странно съвпадение съвсем ме замая в първия миг. Такова е обикновеното действие на подобни съвпадения. Умът се стареа да установи отношението — връзката между причината и следствието — и като не може да го намери, изпада в един вид временна парализа. Но щом се свързах от това вцепенение, полака-лека дойдох до едно убеждение, което ме порази дори още по-силно, отколкото самото съвпадение. В съзнанието ми отчетливо започна да изпъква, че *никаква* рисунка нямаше на пергаментата, когато правех скицата си на бръмбара. Бях съвършено убеден в това, понеже си спомних, че го обърнах най-напред от едната, а после и от другата страна, търсейки по-чисто място. Ако на него имаше череп, разбира се, не бих пропуснал да го забележа. Тук действително се криеше някаква загадка, която чувствавах, че не мога да си обясня, но дори в този първи миг ми се стори, че в най-отдалечените и тайни ъгълчета на ума ми слабо заблещука като светулка мисълта за истината, която така великолепно се потвърди с приключението през изтеклата нощ.

Изправих се веднага на крака и като скрих пергамента на сигурно място, отложих всякакви по-нататъшни размишления, докато не остана сам.

Кога то си отидохте, а Юпитер дълбоко заспа, пристъпих към методично разследване на случая. Преди всичко взех пред вид начина, по който пергаментът попадна в моите ръце. Ние намерихме бръмбара на брега на материка, на около една миля източно от острова, малко над горната линия на прилива. Когато го хванах, той така силно ме ухапа, че го изтървах. Юпитер с обикновената си предпазливост, преди да улови насекомото, което полетя към него, се огледа дали наоколо няма лист или нещо подобно, за да го вземе. В този момент погледът му, а и моят също, падна върху парчето пергамент, което тогава сметнах за хартия. То лежеше полузаровено в пясъка, като само единият му ъгъл се подаваше навън. Близо до мястото, където го намерихме, забелязах остатъци от скелета на нещо, което сигурно е било дълга корабна лодка. Изглежда, отломките много отдавна гниеха тук, защото от дървената обшивка почти не беше останало следа.

И така, Юпитер взе пергамента, зави в него бръмбара и ми го подаде. Скоро след това си тръгнахме към къщи и по пътя срещнахме поручик Г. Показах му насекомото и той ме помоли да му позволя да го отнесе до укреплението. Съгласих се и той го пхна в джоба на жилетката си без пергамента, в който беше загънат и който аз продължавах да държа в ръката си, докато той разглеждаше бръмбара. Може би се страхуваше, че ще променя решението си, и затова помисли, че е най-добре да прибере веднага трофея — вие знаете колко възторжено се отнася той към всичко, което засяга естествената история. В това време съвсем машинално съм тикнал пергамента в джоба си.

Вие си спомняте, че като седнах при масата, за да нарисувам бръмбара, не намерих в момента хартия там, където обикновено я държах. Погледнах в чекмеджето — и там нямаше. Разрових джобовете си с надежда да намеря някакво старо писмо и ръката ми се натъкна на пергамента. Описвам ви така подробно и точно начина, по който той попадна у мене, защото всички тези обстоятелства ми направиха особено силно впечатление.

Без съмнение ще ме сметнете за фантазьор, но аз вече бях установил известна логическа връзка между явленията. Съединил бях

две брънки от една дълга верига. На морския бряг се търкалят остатъци от лодка и недалеч от тях пергамент — а *не хартия*, — на който е изрисуван череп. Разбира се, ще ме попитате: „Къде е връзката?“ Ще ви отговоря, че черепът или мъртвешката глава е добре познатата емблема на пиратите. При сражения те винаги са издигали знаме с изображение на мъртвешка глава.

Казах, че парчето излезе пергамент, а не хартия. Пергаментът се запазва дълго — почти вечно. За незначителни работи рядко употребяват пергамент, още повече че на него не може да се рисува и пише така удобно, както на хартия. Това съображение наведе мисълта ми за някаква тайна от особен характер, свързана с мъртвешката глава. Не можех да не обърна внимание и на *формата* на пергаментата. Макар единият от ъглите по някаква случайност да беше унищожен, първоначалната му форма очевидно е била продълговата. С една дума той е бил именно такъв лист, който можеше да бъде избран за паметна бележка — за записване на нещо такова, което трябваше дълго да се помни и грижливо да се запази.

— Но — прекъснах го аз — вие казвате, че на пергаментата *нямало* череп, когато сте рисували бръмбара. Каква връзка може да има тогава между лодката и черепа, щом последният според собствените ви признания е бил нарисуван (бог знае как и от кого), след като сте направили вашата скица на бръмбара?

— Да, около това се върти и цялата тайна, макар че в туй отношение не ми беше особено трудно да я разгадая. Ходът на мислите ми беше строго логичен и можеше да доведе само до един извод. Аз разсъждавах приблизително така; когато рисувах бръмбара, на пергаментата не се виждаше никакъв череп. Щом привърших рисунката, предадох ви я и внимателно ви наблюдавах, докато не ми върнахте листчето. Значи, *вие* не сте могли да нарисувате черепа, а освен вас нямаше кой друг да направи това. Следователно той не е бил нарисуван с човешка помощ и все пак се намираще тук, пред очите ми.

Щом стигнах до този пункт на разсъжденията си, постарах се да си припомня и си *припомних* напълно ясно всичко, което бе станало през въпросния промеждутък. Времето беше студено (о, рядка и щастлива случайност!) и в огнището пламтеше огън. Аз се бях сгорещил от ходенето и седнах при масата. А вие придърпахте стола си до самата камина. Точно когато ви подадох пергаментата и вие се

канехте да го разгледате, Вълчо, моето нюфаундлендско куче, се втурна в хижата и скочи върху раменете ви. С лявата си ръка го галехте и отстранявахте, а дясната, която държеше пергаментата, небрежно отпуснахте между коленете си съвсем близко до огъня. Един миг дори помислих, че пламъкът ще обхване пергаментата, и исках да ви предупредя, но преди да успея да заговоря, вие го отдръпнахте и започнахте да го разглеждате. Като обсъдих всички тези подробности, вече ни за минута не се съмнявах, че причината, която е предизвикала появяването на черепа, който видях нарисован върху пергаментата, е *топлината*. Вие, разбира се, знаете, че съществуват химикали — и то от незапомнени времена, — с помощта на които може да се пише на хартия или тънък пергамент, като буквите стават видими едва когато бъдат подложени на действието на огъня. Понякога се употребява цафра, разтворена в aqua regia^[7] и разрежена с четирикратно по тегло количество вода: в резултат се получава зелено мастило. А кобалтово зрънце, разтворено в азотна киселина, дава червено. Тези бои изчезват в по-големи или по-кратки интервали, след като материалът, на който се пише, изистине, но ако бъде нагрят, отново се появяват.

Тогава внимателно разгледах мъртвешката глава. Външните и контури, т.е. най-близките до края на пергаментата очертания на рисунката, изпъкнаха много *по-ясно*, отколкото другите. Очевидно действието на топлината е било недостатъчно или неравномерно. Веднага запалих огън и изложих всяка част от пергаментата на силна жар. Отначало единственият резултат беше усилването на бледите линии на черепа, но като продължих опита, в ъгъла на листа, диагонално противоположен на този, дето се намираще рисунката на мъртвешката глава, се показа фигура, която взех най-напред за изображение на коза. Ала при по-щателно проучване се убедих, че прилича по-скоро на яре.

— Ха-ха-ха! — изкисках се аз. — Нямам право, разбира се, да ви се смея — един и половина милиона долара чиста пара са доста сериозно нещо, за да се шегува човек, но не ще намерите третата брънка на веригата, не ще можете да установите особена връзка между вашите пирати и козата — пиратите не се занимават със скотовъдство. Тук по-скоро нещо чифликчийско е замесено.

— Но нали току-що ви казах, че фигурата *не представляваше коза!*

— Е добре де, яре — не е ли все едно?

— Почти, но не съвсем — възрази Лъогран. — Съпоставете презимето Kidd с думата Kid (яре). Може би ви се е случвало да чуете за някой си *капитан* Кид? Още щом видях изображението на животното се досетих, че това трябва да е някаква игрословица или йероглифен подпис. Казвам подпис, понеже мястото му върху пергамента навеждаше на тази мисъл. Мъртвешката глава в противоположния по диагонал ъгъл имаше също така вид на щемпел или печат. Но много ме смуцаваше липсата на най-главното — на текста на моя въображаем документ.

— Значи, очаквахте да намерите текст между щемпела и подписа?

— Нещо подобно. Работата е там, че бях завладян от непреодолимо предчувствие, че ме очаква някаква огромна сполука. Защо — и аз сам не знам. Може би в края на краищата това беше по-скоро желание, отколкото истинска вяра, но представете си, глупавите думи на Юпитер, че бръмбарът е от чисто злато, силно подействуваха на въображението ми. И после цялата тази поредица от случайности и съвпадения, които бяха *тъй* необикновени!... Забелязахте ли, че всичко това се случи в *единствения* ден от цялата година, в който беше или можеше да бъде дотолкова студено, че трябваше да се запали камината, и че без огъня и без участието на кучето, което се появи точно в нужния момент, никога не бих узнал за съществуването на мъртвешката глава и никога не бих станал притежател на съкровището?

— Но продължавайте, цял горя от нетърпение!

— Добре, вие без съмнение сте слушали да се разправят много истории — хиляди смътни предания за пари, заровени от капитан Кид^[8] и хората му някъде по брега на Атлантическия океан. Тези слухове сигурно не са били съвсем без основание. И ако са съществували толкова дълго и така упорито, то е само за това — така ми се струваше, — защото съкровището и до ден-днешен *не е изровено*. Ако Кид е бил скрил плячката си за известно време и след това отново я извадил — слуховете надали биха стигнали до нас в сегашната им неизменна форма. Забележете, че във всички тези разкази се говори за иманяри, а не за намиране на съкровище. Ако пиратът бе изровил парите си, с това работата щеше да приключи. Аз

си мислех, че някаква случайност, например загубване на плана, в който е било отбелязано мястото на съкровището, го е лишила от възможността да го притежава и че това обстоятелство е станало достояние на другарите му, които иначе не биха узнали за неговата тайна, и че те със своите напразни опити да го открият, понеже не са имали от какво да се ръководят, са дали повод за всичките тези истории, които сега са всеобщо известни. Чували ли сте на този бряг да е намирано някакво значително имане?

— Никога.

— А знае се, че пляката на Кид е била грамадна. Затова дойдох до заключението, че земята още я пази, и вие едва ли ще се изненадате, ако ви кажа, че у мене се породи надежда, граничеща почти с пълна увереност, че пергаментът, който така странно попадна в ръцете ми, съдържа изгубеното описание на местността, дето е заровено съкровището.

— И какво направихте по-нататък?

— Отново поднесох листа към огъня, като постепенно усилвах жарта, но нищо не се появяваше. Тогава помислих да не би причина за неуспеха да е слоят мръсотия по него. Ето защо внимателно изплакнах пергамента, поливайки го с топла вода, след което го турих в един железен тиган с рисунката на черепа надолу и поставих тигана върху печката с разпалени дървени въглища. Подир няколко минути, когато тиганът напълно се нагръ, извадих свитъка и с неизказана радост открих, че е осеян на много места с някакви знаци, които приличаха на цифри, разположени в редове. Отново го сложих в тигана и го оставих така още една минута. Тогава се появи целият надпис, който ей сега ще видите.

Льогран пак нагръ пергамента и ми го подаде, за да го разгледам. Между мъртвешката глава и ярето се намираха следните знаци, които бяха грубо нарисувани с червено мастило:

53‡‡+305))6*;4826)4‡)4‡);806*;48†8¶(60))85:;)
8*::‡*8†83(88)5*+;46(;88*96*?;8)*‡(;485);
5*+2.*‡(;4956*2(5*—4)8¶8*4069285);)6+8)4‡‡;
1(‡9;48081;8:8‡1;48+85;4)485+528806*81(‡9;
48;(88;4(‡?34;48)4‡;161::188;‡?;

— Но — казах аз, като му връщах листа — това не ми говори абсолютно нищо: аз плувам все в същата мъгла, както и по-рано. Дори и всичките диаманти на Голконда^[9] да ме чакаха за разрешаването на тази загадка, аз съм напълно сигурен, че пак не бих бил в състояние да ги спечеля.

— А всъщност — възрази Лъогран — разгатването съвсем не е тъй трудно, както може да ви се стори при първия бегъл преглед на знаците. Очевидно тези писмена, както всеки лесно би се досетил, образуват шифър, т.е. в тях е скрито известно значение; но като знаех какво е представлявал от себе си Кид, не го смятах за способен да състави някой по-сложен тайнопис. Веднага реших, че шифърът ще е много прост, макар морякът с ограничения си ум да е мислил, че никой не ще може да го разчете, без да знае ключа.

— И вие наистина го разчетохте?

— Без труд; какви шифри десет хиляди пъти по-сложни ми се е случвало да разчитам! Обстоятелствата и собствената ми умствена наклонност ме подтикнаха да се заинтересувам от този вид ребуси и много се съмнявам дали човешкото остроумие може да измисли такава гатанка, която то да не е в състояние да разгадае, ако се залови както трябва. Всъщност щом документът е достатъчно запазен и шифрованият текст — без грешка, аз никога не съм се затруднявал да разгадая смисъла му.

В сегашния случай — пък и във всички други случаи на тайнопис — преди всичко се явява въпросът за *езика* на шифъра, понеже принципите на решението, особено при по-простите шифри, зависят от неговия дух и съответно се променят. За този, който ще го разгадава, няма друг избор, освен да опита (като се ръководи от теорията за вероятностите) всички езици, които му са известни, догдето не намери истинския. Но тук това затруднение се отстраняваше от подписа. Игра с думите „kid“ и „Kidd“ е възможна само на английски език. Ако не беше това съображение, щях да започна опитите си с испански или френски, като езици, на които подобна тайна би било най-естествено да е записана от един пират, върлуващ из испанските морета. Ето защо в дадения случай предположих, че тайнописът е на английски.

Както виждате, между знаците няма интервали. Ако те бяха отделени един от друг, задачата би била сравнително лесна. В такъв

случай щях да започна със съпоставяне и анализ на най-късите знаци и ако попаднеш такъв, състоящ се само от едно обозначение, както това често се случва („а“ или „l“ например), бих сметнал загадката за решена. Но понеже нямаше интервали, оставаше ми само да определя кои знаци преобладават и кои най-рядко се срещат в този шифър. Когато ги преброих, съставих следната табличка:

Знакът	8	се повтаря	34	пъти
"	;	"	27	"
"	4	"	19	"
")	"	16	"
"	‡	"	15	"
"	*	"	14	"
"	5	"	12	"
"	6	"	11	"
"	+	"	8	"
"	1	"	7	"
"	0	"	6	"
"	9 и 2	"	5	"
"	: и 3	"	4	"
"	?	"	3	"
"	¶	"	2	"
"	— и .	"	1	път

Както е известно, в английския език най-често срещаната буква е „е“. Останалите вървят в следния ред: а, о, і, d, h, n, r, s, t, u, y, c, f, g, l, m, w, b, k, p, q, x, z. „Е“ господства до такава степен, че рядко може да се види една що-годе дълга фраза, в която тя да не е преобладаващата буква.

Значи, още от самото начало имаме в ръцете си пътеводна нишка и няма да гадаем съвсем наслуки. Напълно ясно е как може да се използва тази таблица, но при този особен шифър ние само отчасти ще прибъгваме до нейната помощ. Понеже нашият господстващ знак е 8, ще започнем с него и ще го смятаме за буквата „е“ от обикновената

азбука. За да проверим това предположение, да видим често ли се среща двойният знак 88, защото на английски език буквата „e“ много често се удвоява, например в думите „meet“, „fleet“, „speed“, „seen“, „been“, „agree“ и т.н. В настоящия случай макар тайнописът да е кратък, виждаме, че тя се удвоява не по-малко от пет пъти.

И така, нека 8 да означава „e“. От всички английски думи най-много се употребява определителният член „the“. Ето защо да видим дали не се срещат повторения на някакви три, разположени в еднакъв ред знака, последният от които да е 8. Ако открием точно такива повторения, те по всяка вероятност ще представляват думата „the“. При прегледа намираме не по-малко от седем пъти съчетанието „;48“. Можем следователно да предположим, че „;“ означава буквата „t“, 4 — буквата „h“, а 8 буквата „e“, която сега напълно се потвърждава. С това направихме голяма крачка напред.

Но щом установихме цяла дума, ние имаме възможност да установим един извънредно важен пункт: различните окончания и началото на някои други думи. Да вземем например второто от края на шифъра съчетание „;48“. Известно ни е, че непосредствено следващият го знак „;“ е началото на някаква дума, а от шестте знака, които се намират подир това „the“, ни са познати не по-малко от пет. И тъй, ако заменим тези знаци с буквите, които вече знаем, че те представляват, като оставим свободно място за неизвестната, ще получим:

t eeth

Сега ние сме в състояние веднага да махнем „th“, понеже не съставлява част от думата, която започва с първото t. В това лесно можем да се убедим, защото, като се опитваме да поставим подред всички букви от азбуката на мястото на липсващата, ще видим, че никаква дума не е възможно да бъде образувана, от която това „th“ да представлява някаква част. По такъв начин се съсредоточаваме на

t ee

и като изреждаме пак, ако е необходимо, както по-преди буквите на азбуката, идваме до заключение, че единственото правилно и

възможно прочитане на тази дума е „tree“ (дърво). Така се добираме до още една буква, „r“, изобразена със знака „(“ и разположена в думите „the tree“.

Когато погледнем след тези думи, много близо до тях виждаме пак комбинацията „;48“ и я вземаме за *край* на това, което непосредствено я предшества. По този начин имаме следния ред:

the tree ;4(‡+?34 the

или като заменим известните ни вече знаци с обикновени букви, получаваме:

the tree thr‡?3h the.

Сега, ако на мястото на непознатите знаци оставим празно пространство или турим точки, ще прочетем:

the tree thr...h the.

където думата „through“ (през) се налага от само себе си. Но това откритие ни дава още три букви o, u и g, означени с „‡,? и 3“.

Като потърсим сега внимателно в шифъра съчетания на известните ни букви, намираме недалеч от началото групата

83(83 или egree,

която очевидно може да бъде окончание само на думата „degree“ (градус) и ни дава буквата d, означавана с „+“.

Четири знака след думата „degree“ срецваме комбинацията

;46(;88*.

Ако заменим известните ни знаци с букви, а неизвестните с точки, както по-рано, получаваме:

th.rtee..

което съчетание веднага ни навежда на думата „thirteen“ (тринадесет) и пак ни дава две нови букви — i и n,— означавани с 6 и „*“.

Щом се обърнем сега към началото на тайнописа, намираме групата

53‡‡+

Поставяме буквите, както сме правили това досега, и четем

A good (добър),

откъдето следва, че първата буква е A, а първите две думи: „A good“.

За да се избегне бъркотията, време е вече да подредим ключа си, доколкото сме го открили, във вид на табличка. Ето я:

5	означава	a
+	"	d
8	"	e
3	"	g
4	"	h
6	"	i
*	"	n
‡	"	o
("	r
;	"	t
?	"	u

По този начин определихме единадесет от най-важните букви и мисля, че не е необходимо да ви разказвам по-нататъшните подробности по разтълкуването. Достатъчно казах, за да ви убедя, че шифър от този род може лесно да бъде разрешен, и да ви дам известно понятие как се извършва това. Но бъдете уверен, че образецът, който се

намира пред вас, принадлежи към най-простите видове тайнопис. Сега остава само да заменя всички знаци върху пергамента с букви, т.е. да ви дам пълен превод на шифъра. Ето го:

A good glass in the bishep's hostel in the devil's seat twenty one degrees and thirteen minutes northeast and by north main branch seventh limb east side shoot from the left eye of the death's head a bee line from the tree through the shot fifty feet out.

(„Добро стъкло в хана на епископа на дяволския стол двадесет и един градус и тринадесет минути север-североизток главния чатал седми клон източната страна да се стреля от лявото око на мъртвешката глава пчелна линия от дървото през изстрела на петдесет фута оттам.“)

— Но — казах аз, — струва ми се, че от това загадката съвсем не става по-ясна. Как е възможно да се изтръгне някакъв смисъл от цялата тази неразбория за дяволски столове, мъртвешки глави и ханове на епископа?

— Признавам — отговори Лъогран, — че на пръв поглед текстът наистина е доста забъркан. Затова преди всичко се постарах да го разделя на естествените отделни фрази, които е имал пред вид тайнописецът.

— Т.е. да поставите препинателните знаци?

— Да, нещо подобно.

— Но как може да се направи това?

— Сметнах, че авторът *нарочно* е слял думите, за да затрудни разгадаването на шифъра. Щом си постави такава задача, не много остроумният човек непременно ще прекали. Там, където в процеса на съчиняването стигне до място, където естествено се изисква пауза или точка, той ще бъде прекомерно склонен да постави думите по-близо, отколкото в останалата част на текста. Ако разгледате внимателно ръкописа, лесно ще откриете пет такива случая на необикновено струпване. Основавайки се на това наблюдение, разделих текста по следния начин:

„Добро стъкло в хана на епископа на дяволския стол — четиридесет и един градус и тринадесет минути — север-североизток — главния чатал седми клон източната страна — да се стреля от

лявото око на мъртвешката глава — пчелна линия от дървото през изстрела на петдесет фута оттам.“

— И все пак — забелязах аз — дори при такова разделяне смисълът остава за мене тъмен.

— И за мене беше тъмен — отвърна Лъогран, — затова в течение на няколко дни усърдно разпитвах дали няма в съседство с остров Съливън някое здание, което да се казва „Ханът на епископа“. Понеже не получих никакви сведения за това, бях вече почти готов да разширя сферата на търсенията си и да ги правя по-системно, когато една заран съвсем внезапно ми дойде наум, че думите „Ханът на епископа“ т.е. „Bishop's Hostel“ могат да имат някаква връзка със старинната фамилия Бисоп (или Bessop), която някога — в незапомнени времена — е владеела чифлик на около четири мили северно от острова. Ето защо тръгнах нататък из плантацията и продължих разпитите си сред по-старите негри от тази област. Най-послед една от най-възрастните бабички ми каза, че е слушала за едно място, което се наричало „Замъкът на епископа“, и мисли, че може да ме заведе там, но че това съвсем не е замък, нито кръчма, а висока скала.

Обещах да ѝ заплатя добре за труда и след като се поколеба малко, тя се съгласи да ме придружи до „замъка“.

Намерихме го без много усилия и щом освободих бабичката, веднага се залових с изследване на местността. „Замъкът“ се състоеше от безредно струпани скали и канари, една от които особено се отличаваше с височината и странната си форма и правеше впечатление, както че ли е създадена изкуствено. Изкачих се на върха ѝ и дълго стоях в недоумение, без да зная какво да предприема.

Докато размишлявах, погледът ми падна на една тясна изпъкналост от източната страна на скалата, приблизително на един ярд под мястото, дето бях. Изпъкналостта се издаваше около осемнадесет инча навън и не беше по-широка от един фут, а нишата в скалата точно над нея ѝ придаваше грубо сходство със старинните столове с извити облегалки, които са употребявали нашите прадеди. Ни за минута не се усъмних, че това е „дяволският стол“, за който се наемква в ръкописа, и сега ми се струваше, че съм схванал цялата тайна на загадката.

Знаех, че „добро стъкло“ може да означава само далекоглед, понеже думата „стъкло“ рядко се употребява от моряците в някакъв

друг смисъл. Веднага ми стана ясно, че тук трябваше да се ползува далекоглед, и то от определена и *недопускаща никакво отклонение* точка. Не се колебаех вече и бях напълно сигурен също така, че изразите „четиридесет и един градус и тринадесет минути“ и „север-североизток“ показваха посоката на стъклото. Силно развълнуван от тези открития, аз се затекох до къщи, взех далекоглед и се върнах на скалата. Когато слязох на изпъкналостта, убедих се, че на нея може да се седне само в едно определено положение. Този факт потвърждаваше предположенията ми. Залових се за далекогледа. Разбира се, изразите „четиридесет и един градус и тринадесет минути“ можеха да се отнасят само до височината над видимия хоризонт, понеже хоризонталната посока ясно се посочваше от думите „север-североизток“. Веднага определих последната с помощта на джобен компас, насочих далекогледа приблизително под ъгъл от четиридесет и един градус, доколкото можех да направя това наслуки, и започнах предпазливо да движа тръбата надолу и нагоре, докато вниманието ми не се спря на кръгъл отвор или пролука в листата на едно грамадно дърво, което по ръст далеч превъзхождаше съседите си. В центъра на пролуката забелязах бяло петно, но отначало не можах да разбера какво представлява. Накрай, като натъкмих както трябва далекогледа и погледнах отново, видях, че това е човешки череп.

При това откритие страшно се зарадвах и сметнах загадката за напълно решена, защото изразът „главния чатал, седми клон, източната страна“ можеше да се отнася само до положението на черепа върху дървото, а думите „да се стреля от лявото око на мъртвешката глава“ допускаха също така само едно-единствено тълкувание по отношение на търсенето на заровеното съкровище. Разбрах, че трябва да се пусне куршум през лявата орбита на черепа и че като се продължи пчелната линия, или с други думи правата линия, прокарана от най-близката точка на стъблото през „изстрела“, т.е. през мястото, дето падне куршумът, и се измерят петдесет фута в същото направление, тя щеше да посочи един определен пункт, под който, както предполагах, поне е възможно да лежи скрито имане.

— Всичко това е свършено ясно — казах аз, — макар и остроумно, но е просто и разбираемо. Какво предприехте, след като напуснахте „Ханът на епископа“?

— Забелязах грижливо разположението на дървото и се върнах в къщи. Но щом станах от „дяволския стол“, кръглият отвор в листата на дървото изчезна и не можах да го намеря, колкото и да се вирах и въртях. Цялото остроумие на плана се заключаваше, струва ми се, именно в това, че въпросният кръгъл отвор, както се убедих, когато повторих няколко пъти опита, можеше да се види *фактически* само от една-единствена възможна точка — от тясната издатина върху лицето на скалата.

В тази експедиция до „Ханът на епископа“ ме съпровождаше Юпитер, който без съмнение беше забелязал странното ми поведение през последните няколко седмици и за минута не ме оставяше сам. Но на следния ден станах много рано, успях да се изплъзна от него и отидох сред хълмовете да търся дървото. Намерих го с голям труд. Когато се върнах вечерта в къщи, Юпитер искаше да ме набие. За всичко останало в това произшествие, мисля, сте осведомен не по-зле от мене.

— Предполагам — казах аз, — че при първия път при копането не улучихте мястото поради глупостта на Юпитер, който пусна бръмбара не в лявото, а в дясното око на черепа.

— Точно така. Грешката дава разлика, която се равнява на около два инча и половина по отношение на „изстрела“, т.е. в положението на най-близкото до дървото колче; и ако съкровището се намираше *под* „изстрела“, това отклонение не би имало особено значение, но „изстрелът“ заедно с най-близката до него точка на дървото са само два пункта, които установяват посоката на линията, и колкото и да е незначителна разликата в началото, тя расте с удължаване на разстоянието, а с време ние се отдалечихме петдесет фута, което ни принуди съвсем да загубим следата. Ако не бях така дълбоко убеден, че съкровището действително трябва да е заровено някъде наблизо, всичкият ни труд би отишъл напразно.

— Сигурно пиратският флаг е внушил на Кид тази странна прищявка с черепа, в празната орбита на който е трябвало да се пусне куршум. Да си възвърне съкровището чрез зловещата емблема на пиратите — в това се чувствава някакъв поетически замисъл.

— Може би сте прав, макар аз да мисля, че практическите съображения са играли тук не по-малка роля, отколкото поетическата фантазия. Да се види от „дяволския стол“ малък предмет върху клона

на дървото е възможно само в случай, че той е бял. А какво може да се сравни с черепа, който не само не потъмнява от дъждовете и бурите, а, напротив, става все по-бял и по-бял?

— Ами пищното ви красноречие и това въртене на бръмбара — що за странно чудачество са! Аз бях сигурен, че сте се побъркали. И защо настоявахте да пуснете през черепа бръмбара, а не куршум?

— Виждате ли, да ви кажа откровено, бях малко ядосан от явните ви съмнения относно разсъдъка ми и реших да ви се отплатя с мъничка мистификация по мой вкус. Ето защо размахвах бръмбара и заповядах да го спуснат от дървото. Забележката ви за тежестта му ми внуши последната мисъл.

— Да... разбирам. Сега остава още едно нещо, което ме озадачава. Отде са се взели скелетите, които намерихме в ямата?

— Е, на този въпрос и аз мога да ви отговоря толкова, колкото и вие. Струва ми се, тук е възможно само едно правдоподобно обяснение, макар че то предполага такава жестокост, че дори и да се помисли е страшно. Ясно е, че Кид — ако действително Кид е скрил това съкровище, в което аз не се съмнявам — не е могъл да мине без чужда помощ. Но когато е била свършена работата, навярно е сметнал, че е по-сигурно да се отърве от участниците в тайната му. Може би два удара с търнокоп отгоре, докато помощниците му са се трудили в ямата, са били достатъчни, а може би са потрябвали и цяла дузина — кой би могъл да каже?

Юни 1843 година

[0] За пръв път е публикуван във вестник „Долър Нюзпейпър“ (юни 1843). — Обяснителна бележка на редактора на бълг. издание. ↑

[1] Като епиграф е използван цитат от пиесата „Никой не е прав“ на английския драматург Артър Мърфи (1727–1805). — Обяснителна бележка на редактора на бълг. издание. ↑

[2] Ян Свамердам (1637–1680) — холандски биолог, автор на „История на насекомите“. — Обяснителна бележка на редактора на бълг. издание. ↑

[3] Човекоглав бръмбар (лат.). — Б.пр. ↑

[4] Рязкост (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Сам (лат.). — Б.пр. ↑

[6] Бързина (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Царска вода (лат.) — Б.пр. ↑

[8] Уилям Кид (1650–1701) — капитан от британската флота, който станал пират и завършил живота си на бесилката; според преданието, заровил на различни места награбените съкровища. — Обяснителна бележка на редактора на бълг. издание. ↑

[9] Голконда — древна столица на Индия, в която шлифовали и полирали диаманти. — Обяснителна бележка на редактора на бълг. издание. На стр. 80 е използвана думата Чолконда вместо Голконда. (Бел. zelenkroki) ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.